

مروری بر زندگی و تلاش‌های علمی مرحوم دکتر علی معصومی

استاد و پژوهشگر نمونه کشور در رشته شیمی

دکتر علی معصومی، استاد و پژوهشگر برجسته کشور در رشته شیمی، هفتم مرداد ماه پس از چهل سال تلاش خستگی‌ناپذیر و بی‌وقفه در راه آموزش و تحقیق و اعتلای علمی کشور دعوت حق را لبیک گفت. زنده‌یاد دکتر معصومی در بین پیشگامان توسعه شیمی مدرن در ایران از اعتبار بسیار بالایی برخوردار بوده و تعهد و پایبندی کم‌نظیر وی به رشد علم و پیشرفت دانشجویانش به مدارج بالاتر زبانزد دوستان، دانشجویان و همکارانش است. سرویس علمی پژوهشی خبرگزاری دانشجویان ایران (ایسنا) با مرور فرازهایی از زندگی و تلاش‌های علمی مرحوم دکتر علی معصومی یاد و خاطره آن استاد فقید را گرمی می‌دارد. استاد دکتر علی معصومی در سال ۱۳۱۱ در «ساروق» اراک در خانواده‌ای اهل علم به دنیا آمد. تحصیلات ابتدایی و متوسطه را توأم با تلاش معاش و کار و کوششی مثال‌زدنی در اراک با موفقیت به پایان رساند و در سال ۱۳۳۵ به اخذ لیسانس شیمی از دانشگاه تهران و لیسانس تربیتی از دانشسرای عالی با رتبه اول نایل شد. وی پس از دو سال تدریس در دبیرستان‌های مختلف کشور با استفاده از بورس فارغ‌التحصیل ممتاز برای ادامه تحصیل به دانشگاه لندن اعزام شد و در سال ۱۳۴۱ بعد از دریافت مدارک دیپلم عضویت در کالج سلطنتی علوم و تکنولوژی دانشگاه لندن و کارشناسی ارشد و دکتری شیمی تجزیه از آن دانشگاه به ایران مراجعت کرد و فعالیت‌های خستگی‌ناپذیر، بی‌وقفه و پرثمر آموزشی و پژوهشی خود را در گروه شیمی دانشگاه شیراز آغاز کرد. شادروان دکتر معصومی ۲۸ سال در آن دانشگاه درس محبت و ایثار و علم را بر گوش جان جوانان دانش‌پژوه این مرز و بوم زمزمه کرد و روان تشنه آنها را با خنکای دلپذیر کنجکاوی و پرسشگری و تحقیق سیراب کرد. شاگردان دیروز دکتر معصومی که بسیاری از آنها امروز خود از استادان و استوانه‌های آموزش و پژوهش در کشور هستند گواهان صادقی بر تلاش، صبر، ایثار و تحمل این استاد فقیدند. آن عاشق اعتلا و سرفرازی ایران و ایرانی به دنبال نایافته‌ها و برای فراگیری و آموختن تازه‌های علم و دستیابی به رهیافت‌های نوین عازم سرزمین‌های دیگر هم شد و به عنوان محقق و استاد مدعو بخشی از ماه‌ها و سالهای این ۲۸ سال خدمت را در دانشگاه‌های «ارگان»، «پنسیلوانیا»، «فلوریدا» و «برکلی» (آمریکا)، سارلند و مایتر (آلمان) و اسلو (نروژ) به یادگیری و یاد دادن و گسترش مرزهای دانسته‌های خود مشغول شد. حاصل این تلاش‌ها در این ۲۸ سال سرپرستی بیش از ۳۰ پروژه علمی، ۲۰ رساله کارشناسی ارشد، سه رساله دکتری، چاپ ۱۰ مقاله علمی فارسی، ۵۰ مقاله بین‌المللی و تالیف چهار جلد کتاب می‌باشد. دکتر معصومی از سال ۱۳۴۹ تا ۱۳۵۴ و همچنین سال ۱۳۷۵ ریاست بخش شیمی دانشگاه شیراز را به عهده داشت. از سال ۱۳۵۴ تا ۱۳۵۶ معاونت دانشکده ادبیات و علوم و از سال ۱۳۵۷ تا ۱۳۵۸ ریاست همین دانشکده را در دانشگاه شیراز به عهده

داشت. ایشان طی این سالها همچنين مشاور علمی تعدادی از بزرگترین کارخانجات روغن نباتی و صنایع غذایی، انجمن شهر شیراز، مرکز بهداشت مواد غذایی و مرکز تصفیه آب شیراز بود. زنده یاد دکتر علی معصومی در سال ۱۳۶۹ به تهران آمد و فعالیتهای آموزشی و پژوهشی خود را در دانشگاههای شهید بهشتی و آزاد اسلامی تهران پی گرفت. مرحوم دکتر علی معصومی در این عرصه جدید تلاش، کوشش و ایثار هم هفت سال دیگر با تمام وجود در حوزههای آموزشی، پژوهشی و مدیریتی به تلاش علمی و راهنمایی و تدبیر امور ادامه داد و در این مدت با کنکاش و تلاشی مثال زدنی در سه پایگاه دانشکده علوم و مرکز تحقیقات شیمی دانشگاه شهید بهشتی و دانشگاه آزاد اسلامی (واحد تهران شمال) پتانسیل شگرف مدیریتی خود را به نمایش گذاشت.

استاد در این سالها از همکاری و همیاری با مرکز تحصیلات تکمیلی زنجان نیز دریغ نورزید و در تاسیس و راه اندازی این نهاد پربار علمی و پژوهشی مددکار بود. استاد در این دوران علی رغم مسئولیتهای متعدد مدیریتی، هرگز عشق اصلی خود، آموزش، تدریس و تحقیق را فراموش نکرد و تعداد کتابهای چاپ شده را از چهار جلد به هشت جلد و عدد مقالات را هم از ۶۰ به ۷۵ مقاله (۶۱ مقاله بین المللی و ۱۴ مقاله فارسی) افزایش داد. این نماد تلاش و کوشش در کنار این فعالیتها از انجام وظایف اجتماعی و فرهنگی خود نیز بازناستاد و در سالهای اقامت در تهران همکاری و ارتباط خود را با انجمن شیمی و مهندسی شیمی ایران بیش از پیش گسترش داد به طوری که در سال ۱۳۷۶ از طرف شیمیدانان کشور به عنوان عضو شورای عالی انجمن برای مدت چهار سال انتخاب شد. نمود کوچکی از کیفیت، گستره و مرتبت این تلاشهای خستگی ناپذیر علمی، پژوهشی و فرهنگی را شاید بتوان در افتخارات علمی و جوایز پژوهشی و علمی که طی این ۳۷ سال خدمت دبیری دبیرستانها، استادی دانشگاه و تحقیق و مدیریت به ایشان تعلق گرفته است، متجلی یافت. دریافت مدال فرهنگ به عنوان شاگرد اول دوره کارشناسی شیمی، لوح استاد نمونه دانشگاه شهید بهشتی، لوح استاد نمونه دانشگاههای کشور، کسب عنوان شیمیدان برجسته سال ۱۳۷۲ از طرف انجمن شیمی و مهندسی شیمی ایران و دریافت جایزه جشنواره بین المللی خوارزمی در سال ۱۳۶۹ از جمله این افتخارات می باشد. فرزانه به ابدیت پیوسته ما در سال ۱۳۷۶ به افتخار بازنشستگی نائل آمد و یکسال بعد به همراه همسر به فرزندان خود در آمریکا ملحق شد. استاد در آنجا هم دست از تلاش علمی و پژوهشی برنداشت و در دانشگاه برکلی و آزمایشگاه لاورنس به کار تدریس و تحقیق مشغول شد. آخرین سمت ایشان در این نهادها هم مشاورت ارشد کنترل کیفی محیط زیست بود.

سرانجام در روز چهارشنبه هفتم مرداد ماه سال جاری، روح بزرگ دکتر علی معصومی دعوت حق را لبیک گفت و بنابر وصیت و تاکید آن مرحوم و با همراهی و گذشت خانواده، کالبد خاکی استاد در سرزمین مادری آرام گرفت